

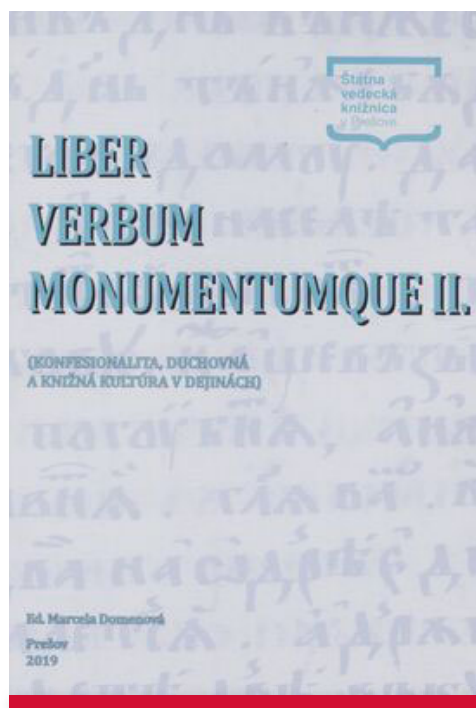
V kapitole Úvahy autorka Marta Germušková v príspevku *Fenomén slovenskej revolúcie 1848 – 1849 a jej lídri v kontexte politiky i literatúry* rozvíja historický kontext slovenskej revolúcie s ohľadom na generáciu štúrovských predstaviteľov romantizmu. Úvaha s názvom *K počiatkom slovenskej literatúry pre deti a mládež (niekoľko zaujímavostí o osvietenskej školskej literatúre ako digitalizovanom kultúrnom dedičstve v čítaní detí a mládeže)* od autorky Martiny Petríkovej sa sústreďuje na zaujímavú tému rozvoja detskej a školskej literatúry ako reakcia na súdobé sociálno-ekonomické faktory v období osvietenstva na Slovensku. *Milan Hodža – osobnosť európskeho formátu* je názov príspevku od Ivany Polákovej v kapitole Jubileá.

Do časti Kronika prispela Gabriela Oľšavská dvoma príspevkami. V texte nazvanom *Od monarchie k republike: zlomové udalosti na stránkach dobovej tlače a ich reflexia v knižnej kultúre (výstava, ŠVK v Prešove, november 2018 – február 2019)* stručne približuje výstavu skoncipovanú pri príležitosti 100. výročia ukončenia 1. svetovej vojny, rozpadu Rakúsko-Uhorska a vzniku Československej republiky. V článku *Slovenská republika rád a jej odraz v literatúre a historickej spisbe (odborná výstava, ŠVK v Prešove 21. 6. 2019 – 14. 9. 2019)* je uvedená charakteristika výstavy usporiadanej pri príležitosti 100. výročia SRR.

Recenzovaný zborník je komplexným pohľadom na vývoj národného povedomia a život Slovákov. Ako celok je prínosom najmä pre odbornú knihovnícku obec. Obrazová príloha v niektorých príspevkoch slúži na dokreslenie konkrétnej témy a každý článok obsahuje resumé v anglickom jazyku.

Alexandra Ballová, MPhil.

DOMENOVÁ, Marcela (eds.) *Liber – verbum – monumentumque II. (Konfesionalita, duchovná a knižná kultúra v dejinách)*. Prešov: Štátna vedecká knižnica v Prešove, 2019. 176 s. ISBN 978-80-89614-63-9.

Štátna vedecká knižnica v Prešove pri príležitosti dvoch jubileí gréckokatolíckej cirkvi, a to 200. výročia založenia prešovského biskupstva a 10. výročia povýšenia tohto biskupstva na arcibiskupstvo, usporiadala v roku 2018 medzinárodnú konferenciu pod názvom *Dejiny knižnej a duchovnej kultúry Slovenska*. Časť príspevkov, ktoré odzneli na tejto konferencii bola spolu s ďalšími štúdiami zaradená do recenzovaného zborníka *Liber – verbum – monumentumque II. (Konfesionalita, duchovná a knižná kultúra v dejinách)* z produkcie Štátnej vedeckej knižnice (ŠVK), ktorého editorkou je Marcela Domenová. V poradí druhé vydanie nekonferenčného zborníka vyšlo v Prešove v roku 2019. Zborník obsahuje 12 štúdií, 3 správy v časti Kronika/Správy a 13 recenzií v kapitole Recenzie/Anotácie. Väčšina príspevkov je v slovenskom jazyku, objavili sa však aj dva príspevky v ukrajinskom jazyku.

Príspevky ponúkajú široké spektrum informácií o gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku, o jej kultúre, histórii a o jej členoch. Vďaka tomu podáva zborník ucelený obraz o fungovaní tejto inštitúcie v rámci skúmaného obdobia.

Z príspevkov zameriavajúcich sa na dejiny knižnej kultúry možno spomenúť *Schematizmus ako prameň k dejinám Prešovského gréckokatolíckeho biskupstva*, v ktorom Kamila Fircáková predstavila schematizmy ako unikátne dokumenty umožňujúce zaujímavý vhľad do dejín prešovského gréckokatolíckeho biskupstva alebo príspevok „*Catalogus Librorum*“ Gregora Tarkoviča z roku 1841 od dvojice autoriek Marcely Domenovej a Gabriely Oľšavskej. Druhý spomenutý príspevok podal obraz o Gregorovi Tarkovičovi ako o významnom knižnom cenzorovi a prvom biskupovi novovzniknutej Prešov-

skej eparchie. Lucia Němcová v príspevku *Modlitebné knihy v historickom fonde Štátnej vedeckej knižnice v Prešove* skúmala unikátne modlitebné knižky českej a slovenskej proveniencie, ktoré sa v súčasnosti nachádzajú v zbierkach Štátnej vedeckej knižnice v Prešove. Peter Žeňuch v štúdiu *Religiózný rozmer každodennosti na príklade edukačných cyrilských rukopisných prameňov z východného Slovenska v 18. storočí* vykresľoval obraz každodenného života východoslovenského gréckokatolíka na základe cyrilských rukopisov. Významnej osobnosti gréckokatolíckej cirkvi sa venoval Michal Glevaňák v príspevku *ThDr. Ivan Kizák – zostavovateľ zborníka pod názvom „Sborník cerkovných pisznopinij vo cerkvach parochialnõch szoversajemõch“ ako odpoveď na maďarizačné tlaky vtedajšej doby*. Glevaňák priblížil úlohy gréckokatolíckych náboženských predstaviteľov v rámci silnejúcej maďarizácie na našom území. Marta Germušková predstavila osobnosť Jozefa Tótha vo svojom príspevku *Jozef Tóth – významná literárna a duchovná osobnosť*. V prvom zahraničnom príspevku s názvom *Styky apoštolského administrátora Prešovskej gréckokatolíckej eparchie Dionýza Nyáradiho s duchovenstvom a kultúrno-vzdelávacími inštitúciami Podkarpatskej Rusi (1922 – 1926)* autor Igor Lichtej analyzoval snahu Dionýza Nyáradiho o „obnovenie národnej povahy“ Prešovskej eparchie. Zaujímavú tému predstavil Peter Jambor v príspevku s názvom *Otázka americkej emigrácie gréckokatolíckeho obyvateľstva Šarišského archidiakonátu v období biskupa Jána Vályiho (1883 – 1911)*, v ktorom sa autor zaoberal pozadím emigrácie príslušníkov gréckokatolíckej cirkvi z oblasti východného Slovenska, najmä Šariša. Samotnej prítomnosti gréckokatolíckej cirkvi na území dnešného východného Slovenska a jej pôsobenia z hľadiska každodenného života bežného ľudu sa vo svojich príspevkoch venovali Annamária Kónyová – *Ortodoxní, uniati, gréckokatolíci a reformovaná cirkev na území dnešného východného Slovenska v 17. storočí*, ktorá sa vo svojom prepracovanom príspevku zamerala na vzťahy a prepojenia medzi príslušníkmi rozličných vierovyznaní v skúmanej oblasti; ďalej Mária Kaletová – *Farnosť Kamienka vo svetle kanonickej vizitácie z roku 1880 či Gréckokatolícka cirkev v bývalej Turnianskej župe* od autorky Moniky Bodnár. Tejto téme sa venuje aj druhý z dvoch zahraničných príspevkov s názvom *Hrabské v hľadaní „božieho a ľudského zákona“ (História jedného konfliktu medzi gréckokatolíckymi a pravoslávnyimi v medzivojnovom období na Slovensku)* od Viktórie Sergienko.

Zborník predstavuje komplexný pohľad na históriu a pôsobenie gréckokatolíckej cirkvi na území dnešného Slovenska a na životy jej členov v rozličných, avšak chronologicky nadväzujúcich obdobiach. Uverejnené príspevky poskytujú možnosť zrozumiteľne a zároveň detailne spoznať históriu gréckokatolíckej cirkvi na určitej časti nášho územia, jej prepojenia s inými cirkvami ako aj väzby na zahraničie, najmä na Ukrajinu, na ktorej má gréckokatolícka cirkev korene a na Ameriku, do ktorej veľa príslušníkov tejto cirkvi emigrovalo za lepším životom. Pozitívnym doplnkom zborníka sú dva príspevky zahraničných autorov. Väčšina príspevkov je vhodne doplnená tematickými farebnými fotografiami. Zborník veľkou mierou prispieva k poznaniu významnej časti minulosti gréckokatolíckej cirkvi, jej predstaviteľov a veriacich na území východného Slovenska a ako celok ho môžeme hodnotiť veľmi pozitívne.

Alexandra Ballová, MPhil.

Podavka, O., Svatoš, M. a kol. *Johann Peter Cerroni – Spisovatelé království Českého Díl II.: C – D. Praha: Filosofia, 2019. ISBN 978-80-7007-514-2.*

Projekt *Johann Peter Cerroni a Historia Litteraria jeho doby* vznikol na pôde Kabinetu pro klasická studia Filosofického ústavu AV ČR. Cieľom na viaceré etapy rozčlenenej úlohy je sprístupnenie latinského slovníka spisovateľov *Scriptores Regni Bohemiae*, ktorého autorom je literárny historik a zberateľ Johann Peter Cerroni (1753 – 1826). Ako vyštudovaný právnik sa stal sekretárom Moravskosliezského gubernia, cenzorom a archivárom zrušených kláštorných fondov. Približne v rokoch 1792 – 1825 pripravil abecedne zoradený lexikón vzdelancov, ktorí sa narodili, žili alebo aspoň čiastočne pôsobili na území Čiech v období stredoveku a raného novoveku a venovali sa humanitným vedám a literatúre. Materiál usporiadal do 24 zväzkov, ktoré sa však do tlače nedostali a Cerroniho dielo tak ostalo dlhý čas v rukopise. Dnes je uložené v Moravskom zemskom archíve v Brne.